

УДК 332.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-4-61>

Лондаренко Д.О.
здобувач наукового ступеня,
судово-економічний експерт
ПП «ГАЛАЕКСПЕРТ»

Londarenko Daria
PE «GALAEKPRT»

ІННОВАЦІЙНО-ГАЛУЗЕВА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

INNOVATIVE AND SECTORAL MODERNIZATION OF THE REGIONAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Стаття присвячена розробці механізму інноваційної модернізації галузевої структури економіки регіону на основі оцінки стану структурних зрушень і прогнозуванні оптимальної галузевої структури. Запропоновано авторський підхід до вирішення проблеми. Наводиться концепція управління галузевими структурними зрушеннями в регіональній економіці в контексті стійкого розвитку. Управління структурними зрушеннями і модернізація галузевої структури розглядаються як інструмент підвищення стійкості розвитку регіональної економіки. В статті використано методи системно-структурного аналізу, порівняльного аналізу динамічних рядів, економетричних та прогнозних оцінок, статистичних методів оцінки. На підставі прогнозування індикаторів в рамках Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року, що забезпечують досягнення параметрів сталого розвитку, запропонована концепція механізму модернізації галузевої структури економіки регіону. Наголошено, що ефективність використання механізму оптимізації та модернізації галузевої структури значною мірою залежить від точності прогнозування оптимальних пропорцій галузей у структурі ВРП, які необхідно досягти в процесі структурних перетворень і які мають відповідати встановленим у державних програмах індикаторам стратегічного розви-

тку. Обґрунтовано, що інфраструктура регіону для забезпечення своєчасності процесу виробництва, обміну та споживання виробленої продукції є важливим елементом у механізмі інноваційної модернізації галузевої структури регіону. Доведено, що механізм модернізації галузевої структури економіки регіону в контексті сталого розвитку повинен містити блоки, функції яких наступні: оцінка стану та тренду структурних зрушень у галузях, що формують валовий регіональний продукт; прогнозування оптимальної галузевої структури; вибір та апробація пріоритетних інструментів здійснення перспективних структурних зрушень на рівні району з подальшим поширенням на рівень регіону.

Ключові слова: інноваційно-галузева модернізація, науково-технічний розвиток, регіональна економіка, інноваційна інфраструктура, економічне регулювання, кластеризація, структурні зрушення, сталий розвиток, валовий регіональний продукт.

The article is devoted to the development of a mechanism for innovative modernization of the sectoral structure of the regional economy based on assessing the state of structural changes and predicting the optimal sectoral structure. The author's approach to solving the problem is proposed. The concept of managing sectoral structural shifts in the regional economy in the context of sustainable development is presented. Management of structural changes and modernization of the sectoral structure are considered as a tool for improving the sustainability of the regional economy. The article uses methods of system-structural analysis, comparative analysis of dynamic series, econometric and forecast estimates, and statistical assessment methods. Based on the forecasting of indicators within the framework of the Sustainable Development Strategy of Ukraine for the period up to 2030, which ensure the achievement of sustainable development parameters, the concept of a mechanism for modernizing the sectoral structure of the regional economy is proposed. It is noted that the effectiveness of using the mechanism of optimization and modernization of the industry structure largely depends on the accuracy of forecasting the optimal proportions of industries in the GRP structure, which must be achieved in the process of structural transformations and which must meet the indicators of Strategic Development established in state programs. It is proved that the infrastructure of the region to ensure the timeliness of the process of production, Exchange and consumption of manufactured products is an important element in the mechanism of innovative modernization of the industry structure of the region. It is proved that the mechanism of modernization of the sectoral structure of the regional economy in the context of sustainable development should contain blocks, the functions of which are as follows: assessment of the state and trend of structural shifts in industries that form the gross regional product; forecasting the optimal sectoral structure; selection and testing of priority tools for implementing promising structural shifts at the district level with subsequent extension to the region level.

Key words: innovative and sectoral modernization, scientific and technical development, regional economy, innovative infrastructure, economic regulation, clustering, structural shifts, sustainable development, gross regional product.

Постановка проблеми. Актуальність теми даного дослідження визначається стрімко зростаючим впливом таких нових форм інтеграції науки і виробництва на регіональному рівні, як технополіси і технопарки, на інноваційну перебудову галузевої і територіальної структури економіки регіонів розвинених країн світу. В умовах високих темпів інтеграції внутрішніх і зовнішніх ринків, руху капіталів і прискорення інвестиційних потоків сталий економічний і соціальний розвиток регіонів України передбачає динамічний, взаємопов'язаний і збалансований розвиток в регіонах сфер матеріального виробництва і виробничої інфраструктури, зростання чисельності населення і розвитку соціальної сфери. Ефективне функціонування регіональних соціально-економічних підсистем, підвищення рівня і якості життя населення на основі більш повного і ефективного приведення в дію виробничого, людського, природного, науково-технічного потенціалу регіонів, досягнення в них високих темпів економічного

зростання може бути реалізовано тільки при забезпеченні інноваційного розвитку регіонів, основу якого становить інноваційно-технологічна модернізація економіки. У свою чергу вона являє собою удосконалення і оновлення економіки на основі впровадження новітніх науково-технічних досягнень і прогресивних технологій, здійснення ефективних структурних зрушень та інституційних перетворень, спрямованих на економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності економіки регіону в міжрегіональному і міжнародному поділі праці. У нашій країні інноваційно-технологічна модернізація регіональної економіки тільки починає відбуватися, в стадії становлення знаходяться і наукові підходи до формування стратегії розвитку технополісів, організації системи управління ними в умовах українських регіонів. Ефективні структурні зрушення в економіці регіонів, усунення сформованих галузевих і територіальних диспропорцій, подолання сировинної і напівпродуктової спрямованості промисло-

вості, обмеження і регулювання монополізму в окремих сферах діяльності, забезпечення високих темпів впровадження досягнень науки і техніки, прискорений розвиток секторів промисловості, що виробляють конкурентоздатну кінцеву продукцію, є пріоритетними напрямками інноваційного розвитку регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню проблем інноваційно-технологічної модернізації регіональної економіки присвячені праці таких дослідників, як Авдулова О., Глаузнер Н., Кулькіна О., Келле В., Клейн Е., Татаркіна О., Дагаєва А., Суховій А., Перевалова Ю., Нестеренко О., Ятнова О., Голова В., Кузнецова Г., Лагодієнко В., Тимоніна В., Богатирьова О., Шумпетер Й. та ін.

Незважаючи на увагу, яка приділяється проблемам інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів в Україні, існує необхідність в розробці науково-обґрунтованої теоретичної та практичної бази по формуванню інноваційних науково-технологічних об'єктів регіонального значення.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування основних засад та ефективного механізму інноваційно-галузевої модернізації економіки регіону в контексті стійкого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах посилення процесів глобалізації сталий розвиток регіональної економічної системи стає все більш важливим стратегічним завданням у діяльності органів державної влади та управління. Стійкий розвиток, часто розуміється як здатність соціально-економічної системи протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, являє собою ключову властивість системи, що забезпечує соціальний і економічний ріст, ефективне використання різноманітних ресурсів, які підвищують конкурентоспроможність виробництва і добробут населення країни і регіонів [3].

Сталий розвиток системи багато в чому залежить від можливості керувати процесами формування ефективної структури економіки регіонів та її модернізації у випадках виникнення негативних ситуацій. Зміни економічної структури можуть відбуватися стихійно в процесі природної адаптації системи до зовнішніх і внутрішніх «збурень», а також на основі реалізації державної структурної політики.

В ході цілеспрямованого управління структурними зрушеннями в рамках структурної політики держави відбувається оптимізація пропорцій між галузями, досягається рівновага між структурою споживання і виробництва, забезпечується раціональне і економне використання обмежених економічних ресурсів (їх переважне використання в пріоритетних і

домінантних галузях економіки), досягається найбільше зростання валового регіонального продукту (ВРП). Крім того, цілеспрямоване структурне регулювання має менше соціальних витрат і зумовлює значно вищі темпи економічного розвитку [5].

Аналіз тенденції та основоположних принципів розвитку регіональної економіки в контексті сталого розвитку показує, що структура економіки регіону повинна відповідати внутрішнім і зовнішнім умовам, адаптуючи і орієнтуючи регіональну економічну структуру до сталого розвитку. Так, економіка регіону може бути конкурентоздатною і відповідати вимогам і параметрам оптимальної галузевої структури.

Існує ряд наукових досліджень, в яких описується вплив структурних зрушень на економічне зростання і, з урахуванням ряду факторів, на сталий розвиток, але даний взаємозв'язок є і досі чітко невизначеним.

Основна хвиля зарубіжних досліджень структурних зрушень, модерації економіки, сталого розвитку припадає на 60-80-ті роки ХХ століття, коли вийшли відомі роботи С. Блека (Black), Дж. Дози (Dosi), Е. Бозерупа (Boserup), І. Валлерстайна (Wallerstein) та ін.

Сучасні зарубіжні дослідження більшою мірою присвячені аналізу взаємозв'язку стійкості розвитку і соціо-екологічних параметрів (Shang; Xu and Wu), взаємозв'язків стійкості розвитку і технологічних параметрів (Yue; Sherin; Charlton and Andras), стійкості розвитку в монопромислових регіонах (Kusurgasheva), регіональним особливостям модернізації (Flora and Alber, Bagautdinova) тощо [11].

Теоретико-методологічні засади та оцінка управління структурними зрушеннями, а також питання модернізації структури економіки регіону розглядаються багатьма вченими (В. Безсонов, Д. Антонюк, О. Яременко). Праці таких фахівців, як О. Істошина, Л. Боташева, А. Байматова, присвячені кількісній оцінці стійкості галузей на основі індикаторів, застосуванню індексів в оцінці індикаторів сталого розвитку, є важливими для аналізу взаємозв'язку структурних зрушень і стійкого розвитку, розробки і використання механізму оптимізації і модернізації галузевої структури регіону [8].

Збалансоване оптимальне співвідношення параметрів має бути здійснено і управлятися за допомогою регіональної структурної політики з модернізації галузевої структури регіональної економіки або ж структурними зрушеннями з її оптимізації. Так, О. Рабаданова зазначає, що для сталого соціально-економічного розвитку регіону важливо аналізувати практичний досвід у регіоні для розробки підходів до формування оптимальної галузевої структури економіки.

При цьому узагальнюючим критерієм оцінки оптимальності є конкурентоспроможність галузей економіки регіону на внутрішньому і зовнішньому ринках [2].

Ефективність використання механізму оптимізації та модернізації галузевої структури значною мірою залежить від точності прогнозування оптимальних пропорцій галузей у структурі ВРП, які необхідно досягти в процесі структурних перетворень і які мають відповідати встановленим у державних програмах індикаторам стратегічного розвитку. Співвіднесення показників галузевої структури економіки регіону з встановленими параметрами сталого розвитку дозволяє визначити необхідні вектор і силу змін, позначити пріоритетні

галузі розвитку, підібрати адекватні їм інструменти структурної модернізації. Побудова ефективної галузевої структури або ж, іншими словами, оптимізація галузевої структури економіки – основне завдання, що стоїть перед державою в процесі управління структурними зрушеннями і модернізації структури економіки регіону [7].

Інноваційна модернізація структури регіональної економіки вимагає розробки певного механізму оптимізації галузевої структури регіону, що сприяє забезпеченню його сталого соціально-економічного розвитку, і є складним процесом, елементи та інструменти якого доповнюють один одного. Пропонований механізм представлений на рис. 1.

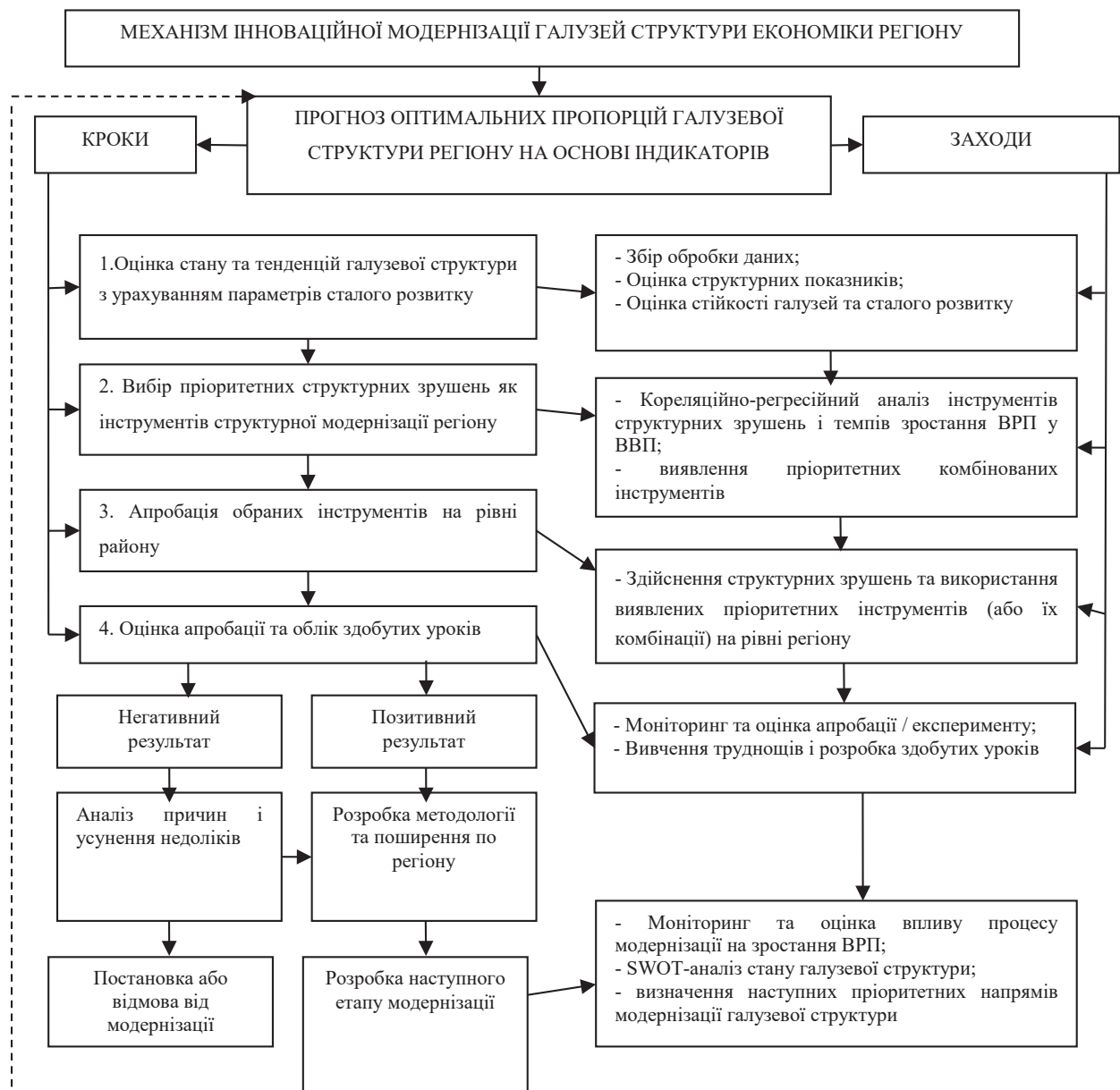

Рис. 1. Механізм інноваційної модернізації галузевої структури економіки регіону

Джерело: розроблено автором

Ефективне використання представленого на рис. 1. механізму інноваційної модернізації галузевої структури регіону можливе на основі підбору адекватних інструментів управління структурними зрушеннями з урахуванням накопиченого потенціалу та наявних ресурсів. Найбільш часто в сучасних умовах до числа таких інструментів відносять створення кластерів як особливого економічного інституту державного впливу на регіональну економіку, здатного забезпечити появу сприятливих передумов для стійких ланцюжків доданої вартості конкретних продуктів у певній галузі і для досягнення стабільності взаємозв'язків між учасниками кластеру. Серед інших інструментів вказують вільні економічні зони, розміщення держзамовлень в бізнес-секторі, що дозволяє сформувати додаткові умови для становлення і розвитку підприємництва в регіоні.

Інфраструктура регіону для забезпечення своєчасності процесу виробництва, обміну та споживання виробленої продукції є важливим елементом у механізмі інноваційної модернізації галузевої структури регіону. Здійснювані структурні зрушення в цьому секторі повинні бути спрямовані на забезпечення ефективних логістичних зв'язків і взаємовідносин галузей і підгалузей території. Однак необхідно враховувати і вплив ринкового механізму. Рентабельність процесу виробництва товарів і послуг в рамках конкретної галузевої структури залежить від існуючого попиту на вироблений продукт. Отже, структурним зрушенням з оптимізації попиту і пропозиції в процесі виробництва товарів і послуг відводиться важлива роль [5].

При модернізації галузевої структури регіону інноваційного характеру вкрай важливим виступає партнерство держави і бізнесу, зокрема для спрощення і скорочення податкового тягаря на приватний сектор. Удосконалення податкової системи з точки зору стимулювання приватного підприємництва, на наше переконання, поліпшить бізнес-середовище і залучить в економіку країни і окремих регіонів зовнішні інвестиції. У свою чергу, оптимізовані податкова система та механізми витрачання бюджетних коштів дозволять збільшити фінансові та адміністративні можливості державних інститутів, діяльність яких спрямована на виконання завдань модернізації галузевої структури регіону.

Успішне здійснення процесу інноваційно-галузевої модернізації економіки регіонів безпосередньо залежить від цілей і завдань, що стоять перед органами державної влади та управління. При цьому необхідно забезпечити, щоб дія механізму структурних перетворень не суперечила нормативним документам країни і

регіонів і вирішувала комплекс різних завдань в рамках встановленої для нього компетентності, територіальності і цілеспрямованості. У цьому випадку держава зможе управляти процесом модернізації галузевої структури, що сприяє сталому розвитку регіонів, шляхом визначення та здійснення пріоритетних структурних зрушень.

При розробці програми інноваційно-галузевої модернізації важливо враховувати, що регіональна економіка являє собою цілісну систему, елементи якої, в тому числі і галузі економіки, взаємопов'язані, взаємозалежні і мають певний вплив (іноді критично сильний) один на одного. Крім того, на цю систему чинять складний і багатоплановий вплив зовнішні, внутрішні, кількісні та якісні фактори. Порушення вимоги структурної збалансованості, об'єктивно притаманної кожній стійкій системі, призводить до диспропорційності в розвитку галузей економіки і погіршення соціально-економічного стану регіону. Отже, інноваційна модернізація галузевої структури регіональної економіки стає одним з найважливіших завдань ефективного управління регіоном, а суворе дотримання принципу пропорційності в розвитку галузей економіки необхідно для його сталого розвитку. Програма інноваційної модернізації регіональної економіки в таких умовах повинна враховувати сформовані тенденції розвитку і передбачати дії з підвищення конкурентоспроможності галузей економіки та посилення інвестиційної привабливості регіону і країни в цілому [1].

При розробці конкретних заходів з модернізації галузевої структури економіки конкретної території потрібно пам'ятати, що вона формується і розвивається в процесі суспільного територіального поділу праці і відображає сформований в суспільстві на конкретний момент часу тип розподілу економічних ресурсів між видами діяльності. Це дозволяє максимально повно враховувати методологію і методи практичного підходу до аналізу економічних процесів, використовувати статистичні дані, адекватні для порівняння.

Аналіз структурних перетворень в економіці регіону часто здійснюється за допомогою визначення співвідношення трьох її основних розділів – сільського господарства, промисловості і сфери послуг, за показником їх вкладу в загальний обсяг виробництва ВВП і ВРП, що відображає перехід економіки на інший технологічний рівень. Це підтверджують цілий ряд спостережень розвитку зростаючих економік світу, коли галузі сільського господарства в міру зростання рівня доходу на душу населення поступаються за обсягом виробництва

спочатку галузям промисловості, а потім сфері послуг. Ці два найважливіших структурних перетворення, вважаючись необхідними стадіями економічного розвитку кожної країни, визначаються як формація індустріалізації та постіндустріалізації [4].

Хоча сільське господарство належить до доіндустріальної формації, включення цієї галузі до переліку перспективних галузей важливе з огляду на те, що забезпечення продовольчої безпеки та доступу населення до якісного харчування належить до однієї з головних стратегічних цілей Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року (Україна-2030). Зауважимо, що в оцінці оптимальності пропорцій у структурі інноваційної економіки, крім співвідношення обсягів сільського господарства, промисловості та сфери послуг, важливим є такий показник, як питома вага експорту та продукції галузей нового технологічного укладу у виробництві ВВП/ВРП. Зростання питомої ваги експорту в ВРП/ВВП відображає конкурентоздатність експортованої продукції на зовнішньому ринку, а збільшення частки продукції галузей нового технологічного укладу показує вектор спрямованості економіки регіону і країни в бік постіндустріальної формації [4].

Аналіз відповідності структури ВРП критеріям індустріальної або постіндустріальної формації дозволить оцінити вектор спрямованості економіки регіону.

Превалювання і зростаюча тенденція частки промисловості в виробництві ВРП свідчить про те, що економіка регіону зазнає переходу до індустріальної стадії. Необхідно врахувати, що стадія постіндустріального суспільства передбачає збільшення частки сфери послуг. І в зв'язку з цим виявлення факторів і причин, що перешкоджають розвитку послуг і галузей нового технологічного укладу, є важливим і обґрунтованим. Цільові структурні зрушення в цьому аспекті можуть виступити інструментом і важелем для усунення та/або зниження впливу цих причин і сприяти створенню базових умов для «безболісного» переходу економіки до постіндустріальної стадії і нового технологічного укладу [2].

Важливо врахувати, що для планування процесу інноваційно-галузевої модернізації буде потрібно розробити прогноз галузевої структури на найближчий період. Вивчення структури в перспективі з використанням економіко-математичних методів прогнозування дозволить запланувати прогресивні і цільові зрушення для зниження негативних наслідків структурних перетворень і направити вектор соціально-економічного розвитку економіки регіону відповідно до параметрів сталого розвитку і «Україна – 2030».

У свою чергу, аналіз встановлених індикаторів і прогнозних показників розвитку економіки, відображених у проєкті «Україна – 2030», показує прогноз реалізації програми за трьома сценаріями – інерційним, індустріальним та індустріально-інноваційним. Кожен з цих сценаріїв передбачає певний соціально-економічний розвиток країни, який, в свою чергу, може здійснюватися поетапно в залежності від зовнішніх і внутрішніх факторів.

Згідно з інерційним сценарієм передбачається розвиток економіки поточними темпами, де частка аграрного сектору більша за індустріальний, а середньорічні темпи зростання ВВП становлять 4-5% протягом усього прогнозованого періоду. Інерційний сценарій не передбачає здійснення керованих прогресивних структурних зрушень, спрямованих на модернізацію структури економіки, а передбачає інерційний розвиток, де зовнішнім факторам не протиставляються заходи щодо зниження їх негативного впливу [3].

Індустріальний сценарій передбачає соціально-економічний розвиток країни на основі акценту на промисловість та індустріалізацію, де темпи зростання становлять 6-7%. Згідно з даним сценарієм у структурі економіки країни та її регіонів буде здійснена структурна модернізація галузей промисловості. Третій сценарій – індустріально-інноваційний, передбачає соціально-економічний розвиток країни з урахуванням дотримання норм «зеленої економіки», впровадження інноваційних технологій, розвитку кадрового потенціалу, науки і освіти. І в цьому варіанті середньорічні темпи зростання ВВП становлять 8-9% [6].

На основі огляду, аналізу та усереднення прогнозованих індикаторів за трьома сценаріями реалізації Україна-2030 був побудований прогноз динаміки соціально-економічних показників у виробництві ВВП на період 2018-2030 років (табл. 1).

Дані табл. 1 дозволяють виявити середній прогнозний тренд за період 2018–2030 роки за трьома сценаріями для всіх основних соціально-економічних секторів економіки країни.

Очевидно, що для кожного окремого регіону, як і для всієї України, є пріоритетною реалізація «Україна-2030» за індустріальним та/або індустріально-інноваційним сценарієм.

Для вироблення стратегії, встановлення індикаторів розвитку, розробки програм розвитку регіонів до 2030 року, моніторингу та оцінки досягнення встановлених індикаторів і ступеня реалізації даних програм необхідна адаптація прогнозних індикаторів макрорівня (національна економіка) на мезорівень (регіональна економіка). Адаптація повинна здійсню-

Таблиця 1

**Прогноз динаміки соціально-економічних показників у виробництві ВВП
на період 2018–2030 рр., %**

Соціально-економічні сектори країни	Інерційний				Індустріальний				Індустріально-інноваційний			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Промисловість	12	15	19	7,0	12	16	20	8,0	13,5	16,2	21	7,5
Сільське господарство	22	22	22	0,0	22	20	19	-3	19	18	17,5	-1,5
Будівництво	15	15	16	1,0	16	17,5	19	3,0	16,5	18,3	19,5	3
Сфера послуг	39	35	30	-9,0	36,5	32,2	27	-9,5	36	31	25	-11
Освіта	5,0	5,5	5,5	0,5	5,5	5,8	6	0,5	6,5	7,0	7,0	0,5
Охорона здоров'я	7,0	7,5	7,5	0,5	8	8,5	9	1,0	8,5	9,5	10	1,5
ВВП	100	100	100	0,0	100	100	100	0,0	100	100	100	0,0
Темпи зростання ВВП	3,5	4,5	5,5	2,0	5,5	6,5	7,5	2,0	7,5	8,5	9,5	2,0

*Примітка: I – 2018–2020 рр.; II – 2021–2025 рр.; III – 2026–2030 рр.; IV – прогнозний тренд за весь період 2018–2030 рр.

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики

ватися з урахуванням існуючого базису і тенденцій розвитку кожного регіону.

Висновки з проведеного дослідження. Концепція механізму управління інноваційними галузевими зрушеннями в регіональній економіці в контексті стійкого розвитку містить блоки, функціональними завданнями яких є наступні:

1) оцінка стану і тенденцій галузевої структури економіки з урахуванням параметрів сталого розвитку;

2) вибір пріоритетних структурних зрушень як інструментів інноваційно-технологічної модернізації регіону;

3) апробація обраних інструментів на рівні регіону;

4) оцінка апробації та облік одержаних «уроків».

З урахуванням отриманих результатів проводиться розробка наступного етапу модернізації. Кожен з перерахованих етапів містить характерні заходи. Для забезпечення стійкості структури регіональної економіки та збере-

ження тренду ефективності прогресивних структурних зрушень необхідно дотримуватися таких принципів управління, які є основоположними при реалізації регіональної інноваційно-технологічної політики:

– кожен досягнутий крок еволюційного процесу розвитку регіональної економіки повинен бути закріплений, повинні бути вжиті заходи щодо зниження ризиків від провалів і повернення до вихідного стану;

– збалансованість між усіма елементами розглянутої структури повинна бути забезпечена в оптимальних пропорціях, з урахуванням дотримання вектора розвитку – стабільності і стійкості еколого-економічного розвитку;

– структурний баланс галузей регіональної економіки повинен бути забезпечений з урахуванням інтересів кожної галузі і не суперечити один одному. В іншому випадку виникне структурна криза, яка призведе до порушення балансу системи.

Список використаних джерел:

1. Дышкант О. В. Модернизационные императивы кластерной организации производства в базовых секторах региональной экономики: модели и механизмы. Ростов-на-Дону : Изд-во СКНЦ ВШ, 2016. 330 с.
2. Кавтиш О. П. Модернізація економіки України: теорія і практика здійснення реформ. *Ефективна економіка*. 2013. № 1.
3. Киселева Н. Н. Устойчивое развитие социально-экономической системы региона: методология исследования, модели, управление. Ростов-на-Дону : Изд-во ЮФУ, 2018. 256 с.
4. Матвієнко Р. О. Управління регіональним розвитком в умовах перехідної економіки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Київ, 2005. 20 с.
5. Прокопюк А. Регіональна політика структурної модернізації економіки України в умовах євроінтеграції : автореф. дис. ... д-ра економ. наук : 08.00.05. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2017. 40 с.
6. Полякова А. Г. Концептуальные основы модернизации экономики регионов. *Вестник Томского государственного университета*. 2009. № 323. С. 273–279.

7. Прутула Х. М. Стабілізаційні механізми розвитку економіки регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Львів, 2004. 21 с.
8. Amin, A., Thrift N. Neo-Marshallian Nodes in Global Networks. *International Journal of Urban and Regional Research*. 1992. No. 16. Pp. 571–587.
9. Desrochers P., Sautet F. Cluster-Based Economic Strategy, Facilitation Policy and the Market Process. *The Review of Austrian Economics*. 2004. No. 17:2/3. Pp. 233–245.
10. Desrochers P. Geographical Proximity and the Transmission of Tacit Knowledge. *The Review of Austrian Economics*. 2001. No. 14:1. Pp. 25–46.
11. Glasmeier A. K. Economic Geography in Practice: Local Economic Development Policy. *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford University Press. 2000. 451 p.

References:

1. Dyshkant O. V. (2013). Modernization imperatives of cluster organization of production in the basic sectors of the regional economy: models and mechanisms. Rostov-on-Don: Izd-vo SKNC VSh, 330 p.
2. Kavtysh O. P. (2013). Modernization of the economy of Ukraine: theory and practice of reforms. *Efficient economy*, no. 1.
3. Kiseleva N. N. (2018). Sustainable development of the socio-economic system of the region: research methodology, models, management. Rostov-on-Don: Izd-vo YuFU, 256 p.
4. Matvienko R. O. (2005). Management of regional development in the transition economy of Ukraine: author. dis. ... cand. econ. sciences: 08.10.01 "Location of productive forces and regional economy". Kyiv, 20 p.
5. Prokopyuk A. (2017). Regional policy of structural modernization of the economy of Ukraine in terms of European integration: author. dis. ... dr. economist. sciences: 08.00.05. Lviv: SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine ", 40 p.
6. Polyakova A. G. (2009). Conceptual bases of modernization of economy of regions. *Bulletin of Tomsk State University*, no. 323, pp. 273–279.
7. Prytula H. M. (2004). Stabilization mechanisms of economic development of the region: author's ref. dis. ... cand. econ. sciences: 08.10.01 "Location of productive forces and regional economy". Lviv, 21 p.
8. Amin, A., Thrift N. (1992). Neo-Marshallian Nodes in Global Networks. *International Journal of Urban and Regional Research*, no. 16, pp. 571–587.
9. Desrochers P., Sautet F. (2004). Cluster-Based Economic Strategy, Facilitation Policy and the Market Process. *The Review of Austrian Economics*, no. 17:2/3, pp. 233–245.
10. Desrochers P. (2001). Geographical Proximity and the Transmission of Tacit Knowledge. *The Review of Austrian Economics*, no. 14:1, pp. 25–46.
11. Glasmeier A. K. (2000). Economic Geography in Practice: Local Economic Development Policy. *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford University Press, 451 p.